

บทที่ 1

บทนำ

ผู้ศึกษาได้ศึกษาข้อปัญหาและแนวทางต่าง ๆ และความเป็นไปได้ในการพัฒนาพัฒนาระบบงานกิจการนักเรียน กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลอง จังหวัดเชียงราย มีรายละเอียดดังนี้

1.1 หลักการและเหตุผล

งานกิจการนักเรียนเป็นงานที่เป็นหัวใจหลักของการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์งานกิจการนักเรียนถือเป็นงานที่สำคัญมาก เพราะช่วยให้นักเรียนสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่แตกต่างออกไป โดยใช้กระบวนการปลูกฝังทางด้านระเบียบวินัย ทางด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และเพื่อเป็นการฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้ที่อยู่ภายใต้กฎระเบียบทั้งของทางโรงเรียนและของชุมชน และพร้อมที่จะออกไปดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ

กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลอง ประกอบด้วยโรงเรียนทั้งหมด 7 โรงเรียนที่อยู่ในตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาจำนวน 6 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านสันติคีรี โรงเรียนบ้านใหม่สันติ โรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ โรงเรียนราษฎร์พัฒนา โรงเรียนบ้านกลาง และโรงเรียนบ้านแม่เต๋อ โดยมีโรงเรียนสันติคีรีวิทยาคม เป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเพียง 1 โรงเรียน สภาพของพื้นที่กลุ่มโรงเรียนเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่บนภูเขาสูง ใกล้เคียงชายแดน มีความหลากหลายของชาติพันธุ์ ภาษา และวัฒนธรรม อีกทั้งยังอยู่ในเขตพื้นที่เสี่ยงด้านยาเสพติด

จากสภาพปัจจุบันครอบครัวยุคใหม่ให้ความสำคัญของการศึกษายังค่อนข้างน้อย เพราะนักเรียนส่วนใหญ่จะมีฐานะทางครอบครัวไม่ค่อยดี ทำให้ต้องออกมาช่วยงานครอบครัวเมื่อจบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จึงเหลือเพียงส่วนหนึ่งที่มีความพร้อมเท่านั้นที่ได้ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา อีกทั้งเป็นผลพวงจากการอพยพย้ายถิ่น และลักลอบเข้าเมืองมาโดยผิดกฎหมาย แต่ด้วยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่กำหนดให้ทุกคนต้องได้รับการศึกษา

โดยเท่าเทียมกันทำให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในประเทศไทย แม้จะไม่ได้สัญชาติไทยก็มีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาทำให้เกิดปัญหาตามมาอีกหลายประการทั้งทางด้านของพฤติกรรม วัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา และทางด้านของการได้รับสัญชาติไทยเพราะสัญชาติไทยเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลเหล่านี้สามารถออกนอกพื้นที่ได้

จากสภาพปัญหาข้างต้น ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการจัดการระบบงานกิจการนักเรียน เริ่มตั้งแต่ระบบงานทะเบียนนักเรียน เพราะนักเรียนกลุ่มไร้สัญชาติจะไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎรสำหรับใช้ในการสมัครเรียน ไม่มีหลักฐานในการยืนยันตัวตนทำให้การดูแลนักเรียนกลุ่มนี้ค่อนข้างลำบาก และด้วยฐานะทางครอบครัวไม่ค่อยดีทำให้ผู้ปกครองต้องย้ายที่ทำกินบ่อย นักเรียนก็ต้องย้ายติดตามไปด้วยทำให้ขาดความต่อเนื่องของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เอกสารบางอย่างขาดหายไประหว่างการส่งต่อทั้งภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียน อีกทั้งข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ก็มีการย้ายบ่อย ทำให้ข้อมูลของนักเรียนที่มีอยู่ไม่ครบถ้วน เพราะการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของครูประจำชั้นเพียงผู้เดียวตามข้อจำกัดของการบริหารจัดการระบบงานภายในโรงเรียนที่จำนวนครูมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน

การปฏิบัติตามหน้าที่ความรับผิดชอบของครูนั้นจำเป็นจะต้องให้การดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ครูจึงจำเป็นต้องมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนอย่างครบถ้วน ทั้งข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ข้อมูลสภาพความเป็นอยู่และการได้รับความช่วยเหลือ เป็นต้น ซึ่งจะสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ในการช่วยเหลือ ส่งเสริม และพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคลให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ที่จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ประการสำคัญทางโรงเรียนเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด การจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ จึงสามารถจัดเก็บข้อมูลได้ครบถ้วนและตรงกับสภาพความเป็นจริงของแต่ละครอบครัว ทำให้สามารถนำข้อมูลที่ได้เหล่านี้ ส่งต่อให้หน่วยงานราชการที่ต้องการข้อมูลต่อไปได้

จากปัญหาดังกล่าว ทางผู้วิจัยจึงคิดพัฒนาระบบบริหารงานกิจการนักเรียนของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลอง เพราะการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้นส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับระดับมัธยมศึกษาแต่ด้วยสภาพปัญหาข้างต้น จึงได้ดำเนินการพัฒนาระบบให้

เหมาะสมกับนักเรียนในระดับประถมศึกษา เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับครูในการจัดการข้อมูลของนักเรียนที่รับผิดชอบ และเตรียมข้อมูลให้พร้อมสำหรับทุกฝ่ายที่ต้องการข้อมูลทางด้านนักเรียน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อพัฒนาระบบบริหารงานกิจการนักเรียน กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงราย

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1.3.1 ได้ระบบบริหารงานกิจการนักเรียน กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงราย

1.3.2 ได้ฐานข้อมูลนักเรียนช่วยในการดำเนินงานกิจการนักเรียน

1.4 ขอบเขตและวิธีการศึกษา

1.4.1 ขอบเขตงาน

จากการรวบรวมและศึกษาค้นคว้าข้อมูล ในการพัฒนาระบบบริหารงานกิจการนักเรียน กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงราย ได้แบ่งขอบเขตงานเป็น 3 ด้านดังนี้

(1) ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ภายในโรงเรียนสังกัดกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน ปีการศึกษา 2551

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนโรงเรียนบ้านสันติคีรี นักเรียนโรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ และนักเรียนโรงเรียนบ้านใหม่สันติที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2551 ซึ่งคัดเลือกโรงเรียนให้ครอบคลุมความหลากหลายของชาติพันธุ์

(2) ขอบเขตของการศึกษา

ระบบบริหารงานกิจการนักเรียนสามารถทำงานบนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตภายในโรงเรียน ใช้พีเอชพีเป็นภาษาในการพัฒนาโปรแกรม ใช้มายเอสคิวแอลในการสร้างและจัดการฐานข้อมูล

(3) ขอบเขตของระบบ

1) จัดทำระบบรักษาความปลอดภัยเพื่อกำหนดสิทธิ์ในการเข้าถึงข้อมูลโดยแบ่งผู้ใช้ออกเป็น 5 กลุ่ม คือ

- ผู้บริหาร โรงเรียน
- ผู้ดูแลระบบ
- เจ้าหน้าที่
- ครูประจำชั้น
- ครูฝ่ายปกครอง

ผู้ใช้งานระบบสามารถแก้ไข ค้นหา และออกรายงานในส่วนของการช่วยเหลือนักเรียน สามารถค้นหาและออกรายงานข้อมูลในส่วนของผลการเรียนและความประพฤติ

ในด้านข้อมูล สามารถนำเข้าข้อมูลบางส่วนจากฐานข้อมูลของแต่ละฝ่ายมีอยู่ คือ ข้อมูลทางด้านผลการเรียนจากโปรแกรม Student และข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนจากโปรแกรม Smis

หมายเหตุ เนื่องจากตามสภาพพื้นที่ซึ่งผู้ปกครองสื่อสารภาษาไทยได้น้อยและไม่มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยี อีกทั้งระดับอายุของนักเรียนอยู่ในวัยที่ยังไม่สามารถรับผิดชอบตัวเองได้ จึงไม่รวมผู้ใช้กลุ่มของผู้ปกครองและนักเรียน

2) การจัดทำระบบการบริหารระบบสำหรับเจ้าหน้าที่ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจัดเตรียมความพร้อมในการใช้งานระบบแต่ละปีการศึกษา คือ จัดชั้นเรียน ลบ เพิ่ม และแก้ไขข้อมูลนักเรียน อีกทั้งยังเป็นการกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ของแต่ละระบบเพื่อให้สามารถใช้งานได้โดยไม่ติดขัด

3) จัดทำระบบบริหารงานสำหรับผู้ดูแลระบบในการจัดการผู้ใช้งานระบบ

4) การจัดทำระบบทะเบียนประวัตินักเรียน เพื่อบันทึกข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการประมวลผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแยกเป็น

- ข้อมูลพื้นฐานนักเรียนตามหลักฐานทะเบียนราษฎร
- เลขประจำตัวประชาชนนักเรียน บิดา มารดาและผู้ปกครอง
- คำนำหน้าชื่อ ชื่อ นามสกุล เพศนักเรียนและผู้ปกครอง
- คำนำหน้าชื่อ ชื่อ นามสกุลบิดาและมารดา

- เชื้อชาติ สัญชาตินักเรียน บิดา มารดาและผู้ปกครอง
- วัน/เดือน/ปีเกิด นักเรียน บิดา มารดาและผู้ปกครอง
- จังหวัดที่เกิดนักเรียน
- รหัสประจำบ้าน ที่อยู่นักเรียน บิดา มารดาและผู้ปกครอง
- ประเภทบัตรของนักเรียน บิดา มารดาและผู้ปกครอง
- ประเภททะเบียนบ้านของนักเรียน บิดา มารดาและผู้ปกครอง
- ข้อมูลตามหลักฐานที่นักเรียนนำมาใช้สมัคร
- ชื่อ นามสกุลนักเรียน บิดา มารดาและผู้ปกครอง
- เชื้อชาติ สัญชาตินักเรียน บิดา มารดาและผู้ปกครอง
- วัน/เดือน/ปีเกิด นักเรียน บิดา มารดาและผู้ปกครอง
- สถานที่เกิดนักเรียน
- ที่อยู่นักเรียน บิดา มารดาและผู้ปกครอง
- ข้อมูลที่จัดเก็บเพิ่มเติม
- การศึกษาก่อนเข้าเรียน ระดับความรู้ เลขที่ใหม่
- วันที่เข้าศึกษา เลขประจำตัวนักเรียน
- ข้อมูลพฤติกรรมนักเรียน
- ข้อมูลการอยู่ร่วมกัน สถานะของบิดา มารดา (มีชีวิต/เสียชีวิต)
- ภาษาหลักที่ใช้ในการสื่อสาร
- รายได้ของครอบครัว สภาพความเป็นอยู่ ศาสนาที่นับถือ
- ประเภทของที่พัก เช่น บ้านตนเอง บ้านเช่า หรืออยู่กับญาติ
- จำนวนนักเรียนที่อุปการะ สถานการเป็นผู้ปกครอง
- จำนวนคนที่อาศัยอยู่ร่วมกันในบ้าน
- รูปถ่ายสภาพบ้านพักของนักเรียน
- รูปภาพของนักเรียน บิดา มารดาและผู้ปกครอง
- ความเสี่ยงทางด้านสารเสพติด โรค สังกศ และวัฒนธรรม
- โรคประจำตัวของนักเรียน

- ระยะทางจากบ้านมาโรงเรียน
- สภาพถนนและวิธีการเดินทางมาโรงเรียน
- ประเภทการต้องการความช่วยเหลือ

5) การจัดทำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อช่วยครูประจำชั้นในการสรุปและคัดกรองนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและมีปัญหา โดยแยกการประเมินออกเป็น 2 ส่วน คือ อาศัยแบบประเมินพฤติกรรมเด็กรายบุคคล(SDQ) และอาศัยข้อมูลในส่วนต่าง ๆ ที่ครูได้นำเข้าสู่ระบบ ครูประจำชั้นสามารถบันทึกการเยี่ยมบ้าน และการให้ทุนการศึกษา หรือการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

6) การจัดทำระบบบันทึกผลการเรียนเฉลี่ยเพื่อช่วยในการคัดกรอง ซึ่งผลการเรียนจะนำเข้าสู่ข้อมูลจากโปรแกรม student สำหรับโรงเรียนที่มีความพร้อมซึ่งโรงเรียนระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้นำโปรแกรม student มาใช้ในการบริหาร โปรแกรมจึงสามารถกรอกข้อมูลผลการเรียนเฉลี่ยได้โดยตรงจากตัวโปรแกรม

7) ระบบงานวินัยนักเรียน ครูฝ่ายวินัยนักเรียนสามารถบันทึกประวัตินักเรียนที่ทำผิดวินัยว่าทำผิดเรื่องใด หรือบันทึกรายการที่นักเรียนได้สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน รวมทั้งบันทึกข้อมูลการขาด ลา มาสายของนักเรียน เพื่อนำข้อมูลส่วนนี้มาช่วยในการประมวลผล

8) ระบบรายงานข้อมูล สามารถรายงาน
รายงานชั้นเรียน (สำหรับครูประจำชั้น)

- ข้อมูลพื้นฐานนักเรียน
- บัญชีรายชื่อนักเรียน
- ข้อมูลผลการเรียนเฉลี่ยนักเรียน
- รายชื่อและวันเดือนปีเกิดนักเรียน
- รายชื่อและที่อยู่นักเรียน
- การตรวจสอบสุขภาพนักเรียน
- นักเรียนขาดแคลน
- ระยะทางมาโรงเรียน
- รายงาน SDQ

- รายงานผลการประเมินรายคน

รายงานโรงเรียน (สำหรับผู้บริหาร และครูฝ่ายปกครอง)

- ข้อมูลพื้นฐานนักเรียนตามห้องเรียน
- บัญชีรายชื่อนักเรียนตามห้องเรียน
- ข้อมูลผลการเรียนเฉลี่ยนักเรียนตามห้องเรียน
- สรุปจำนวนสัญชาตินักเรียน
- สรุปจำนวนศาสนานักเรียน
- สรุปจำนวนนักเรียนแยกตามอายุ
- สรุปจำนวนนักเรียนแยกตามเพศ
- สรุปจำนวนนักเรียนแยกตามความพิการ
- สรุปจำนวนนักเรียนแยกตามวิธีการเดินทางมาเรียน
- รายงานผู้ใช้ระบบ
- รายงานการตรวจสอบสัญชาติ
- รายงานนักเรียนด้อยโอกาส
- รายงานโรคประจำตัวนักเรียน
- รายงานระยะทางมาโรงเรียน
- รายงาน SDQ รายห้อง
- สรุปผล SDQ
- รายงานพักนอนประจำ
- รายงานการขาดเรียน
- รายงานการมาสาย

รายงานงานวินัยนักเรียน(สำหรับฝ่ายปกครอง)

- ออกหนังสือรับรองนักเรียนตามแบบ ปพ.7

หมายเหตุ

การรายงานข้อมูลสามารถที่จะรายงานออกมาในรูปแบบของแผนภูมิ และในรูปแบบของตารางสรุป

1.4.2 วิธีการศึกษา

การพัฒนากระบวนการบริหารงานกิจการนักเรียน กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่ กำหนดแผนในการดำเนินงาน ดังนี้

- (1) การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น กำหนดปัญหาจากการดำเนินงานในปัจจุบัน และเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา เพื่อปรับปรุงระบบงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- (2) กำหนดความต้องการของระบบใหม่ ศึกษาาระบบเดิมเพื่อศึกษาขั้นตอนการดำเนินงานของระบบเดิม ศึกษารายละเอียดของข้อมูลที่ใช้ในการดำเนินงาน วิธีการได้มาของข้อมูล เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของผู้ใช้งานในการใช้งานระบบใหม่ เพื่อวิเคราะห์หาความต้องการที่เหมาะสมของระบบใหม่
- (3) การออกแบบระบบ เป็นการออกแบบระบบในส่วนต่างๆ ดังนี้
 - การออกแบบส่วนแสดงผลข้อมูล
 - การออกแบบส่วนรับข้อมูลเข้า
 - การออกแบบฐานข้อมูล
- (4) การออกแบบวิธีการประมวลผล
- (5) การพัฒนาระบบ
- (6) การทดสอบระบบ
- (7) การติดตั้งระบบเพื่อใช้งาน และทำคู่มือ

1.5 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

- 1) ฮาร์ดแวร์ (Hardware) ได้แก่
 - (1) เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้เป็นเครื่องแม่ข่ายมีส่วนประกอบ ดังนี้
 - หน่วยประมวลผลกลางเพนเทียมโฟร์ (Pentium 4) ความเร็วไม่น้อยกว่า 3 กิกะเฮิร์ต (GHz)
 - หน่วยความจำหลัก (RAM) ความเร็วไม่น้อยกว่า 2 กิกะไบต์ (GB)
 - หน่วยความจำสำรอง (Hard Disk) ความจุไม่น้อยกว่า 80 กิกะไบต์
 - (2) เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้เป็นเครื่องลูกข่ายมีส่วนประกอบ ดังนี้
 - หน่วยประมวลผลกลางเพนเทียมโฟร์ (Pentium 4) ความเร็วไม่น้อยกว่า 1 กิกะเฮิร์ต
 - หน่วยความจำหลัก ความเร็วไม่น้อยกว่า 512 เมกกะไบต์ (MB)
 - หน่วยความจำสำรอง ความจุไม่น้อยกว่า 80 กิกะไบต์
 - (3) อุปกรณ์เชื่อมต่อเครือข่าย

- (4) เครื่องพิมพ์ (Printer)
- (5) เครื่องสแกนเนอร์ (Scanner)

2) ซอฟต์แวร์ (Software) ได้แก่

- (1) โปรแกรมระบบปฏิบัติการไมโครซอฟท์ วินโดวส์ เอ็กซ์พี (Microsoft Window XP)
- (2) โปรแกรมสร้างเว็บไซต์ มาโครมีเดีย ดรีมเวฟเวอร์ (Macromedia Dreamweaver)
- (3) โปรแกรมจัดการฐานข้อมูล มายเอสคิวแอล ฟรอนท์ (MySQL-Front)
- (4) โปรแกรมจัดการฐานข้อมูล พีเอชพีมายแอดมิน (phpMyAdmin)
- (5) โปรแกรมจำลองเครื่องเซิร์ฟเวอร์ อาปาเช่ เว็บ เซิร์ฟเวอร์ (Apache Web Server)
- (6) โปรแกรมเว็บเบราว์เซอร์ (Web Browser) อินเทอร์เน็ตเอ็กซ์พลอเรอร์ (Internet Explorer)
- (7) โปรแกรมตกแต่งรูปภาพ อะโดบี โฟโตช้อป (Adobe Photoshop)
- (8) โปรแกรมไมโครซอฟท์ออฟฟิศ (Microsoft Office)

1.6 นิยามศัพท์

- 1) ระบบบริหารงานกิจการนักเรียน หมายถึง งานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีขอบเขตการดำเนินงานในด้านการคัดกรองนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา รวมทั้งการให้การทุนการศึกษา และงานวินัยนักเรียน
- 2) นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนบ้านสันติคีรี โรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ และโรงเรียนบ้านใหม่สันติที่ศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2551
- 3) กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลอง หมายถึง โรงเรียนบ้านสันติคีรี โรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ และโรงเรียนบ้านใหม่สันติ อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
- 4) ครู หมายถึง บุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลอง
- 5) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจนโดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการดังกล่าว และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้อง หรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุน ส่งเสริมจากโรงเรียน

6) การช่วยเหลือ หมายถึง การส่งเสริม การป้องกัน และการแก้ไขปัญหา โดยมีวิธีการ และเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียน ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากยาเสพติด (สำนักพัฒนาสุขภาพจิต : 2546)

- 7) ก่อนประถมศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาระดับอนุบาลปีที่ 1 - 3
- 8) ช่วงชั้นที่ 1 หมายถึง การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - 3
- 9) ช่วงชั้นที่ 2 หมายถึง การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 - 6
- 10) ช่วงชั้นที่ 3 หมายถึง การจัดการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3
- 11) ช่วงชั้นที่ 4 หมายถึง การจัดการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6

1.7 สถานที่ที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล

- 1) โรงเรียนบ้านสันติคีรี อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
- 2) โรงเรียนบ้านใหม่สันติ อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
- 3) โรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
- 4) สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 5) สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่